

A KRAKKÓI ZSIDÓK MEGÍRATLAN ELÉGIÁJA

„Az én családom 500 éve élt itt”
(M. S.)

Legszomorúbb mégis a József utca, keskeny, mint az újhold,
egyetlen fa sincs rajta, mégis van valami bája,
ez a provincia sötét bája, búcsúzása, csöndes temetésé-
esténként itt gyülekeznek az összes kerület árnyai,
sőt még azok is, akik vonaton jönnek be a közeli városkákból.
Józsefet szerette az Úr, de utcája boldogtalan volt,
nem tüntette ki fáraó, álmai szomorkásak voltak és éveit soványak.

A Krisztus Teste templomában gyertyát gyújtok a halottaknak,
akik innen messze laknak – nem tudom, merre,
- és érzem, a piros lángocska őket is felmelegíti,
mint a tűznél a hajléktalanokat, ha leesett az első hó.
Járom Kazimierz* ösvényeit és a távollevőkre gondolok.
Tudom, hogy szemük olyan, mint a víz és nem lehet
látni őket – csak elsülyedni lehet bennük.

Este lépteket hallok – de nem látni senkit.
Hosszan jár, aki jár, bár üres az utca, női lépések vassal
vert csizmában, mellette a hóhér puha, szinte gyöngéd léptei.
Mi ez? Úgy tetszik, sötét emlék vonul a város fölött,
akár egy sztratoszférából lassan távolodó üstökös.

*Krakkó hajdani, az elmúlt évtizedben újjépített zsidónegyede.

A VELED HALLGATOTT ZENE

A veled hallgatott zene több volt a zenénél...

(Conrad Aiken)

4

A veled hallgatott zene
mindvégig velünk marad.

Komoly Brahms és elégikus Schubert,
bizonyos dalok, Chopin negyedik balladája,

pár vonósnégyes, ami szívettépő
hangzású (Beethoven, adagio)

és Sosztakovics szomorúsága, ő nem,
nem akart meghalni.

Bach passiók nagy kórusai-
mintha csak valaki hívna

és örömet követelne tőlünk,
tisztá és érdek nélküli örömet,

aminek teljesen
természetes része a hit.

Lutoslawski egyes részletei,
könnyedek, mint gondolataink.

Egy fekete énekesnő blues-hangja,
ami fénylő acélként hatol belénk-

még ha valahol az utcán ért is el,
egy porlepte, ronda városban.

Mahler véget nem érő indulói,
a trombitahang az Ötödik elején,

és a Kilencedik első része,
(amit te néha „malheur”-nek hívsz).

Mozart kétségbe esett tónusa a *Requiem*-ben,
nyugalmas zongoraversenyei,

amiket nálam jobban dúdoltál-
dehát ezt mindketten jól tudjuk.

A veled hallgatott zene
mivelünk hallgat majd el.

MOST, AMIKOR ELVESZTETTED...

Apámnak

5

Most, amikor elvesztetted emlékezetedet
és nem tudsz mást, csak tanácstalanul nevetgélni,
szeretnék segíteni – hiszen egykor, mint demiurgosz,
Te nyitottad tágra képzeletemet. Emlékszem kirándulásainkra,
a gypjas felhőkre, ahogy alacsonyan szálltak a hegyek
nedves erdeje fölött (minden ösvényt ismertél benne),
meg arra a nyári napra, amikor fölmásztunk
a Balti-tenger partján egy hosszú világítótoronyba
és sokáig bámultuk a tenger végtelen hullámain,
fércfonalakként elrongyolt fehér öltéseivel.
Nem felejttem ezt a percet, úgy hiszem, akkor
meg voltál hatva – úgy tűnt, látjuk az egész világot,
ami végtelen, nyugodtan lélegző, kék és tökéletes,
egyszerre éles és ködös, közeli és távoli világ -
éreztek bolygónk kerekességét, hallgattuk a sirályokat,
ahogy ráérősen libegve játszadoztak
a levegő meleg és hűvös áramaiban.
Nem vagyok képes segíteni, nincs több, mint egy emlékezetem.

(Fordította: Gömöri György)

* Adam Zagajewski (Lemberg 1945) lengyel költő, prózaíró, esszéista, műfordító. A krakkói Jagelló Egyetemen pszichológiát és filozófiát tanult. A '68-as költőnemzedék tagja. Egy 1975-ben aláírt petíció miatt betiltották a műveit. 1982-ben emigrált Párizsba, majd 2002-ben tért vissza Krakkóba. Számos lengyel és nemzetközi irodalmi díj birtokosa, évek óta Nobel-esélyes. 2016-ban Janus Pannonius-díjat kapott.

